

Installatietoespraak 28 januari 2020

Bornenaren, wat fijn om hier nu in alle openheid voor u te staan en werkelijk te beginnen als burgemeester van deze prachtige gemeente in het hart van Twente.

Meneer de commissaris, geachte leden van de Gemeenteraad, leden van het college, medewerkers van de gemeente, collega-bestuurders uit de regio, vertreter unsere partnerstad Rheine, vertegenwoordigers van politie en brandweer, Jannette mijn vrouw en onze kinderen laura en Rutger en zijn vriendin Céline, mijn moeder en schoonouders, familieleden, ooms en tantes die op hoge leeftijd zijn en op afstand meekijken (waaronder mijn peetoom in Melbourne Australië), vrienden, vertegenwoordigers van de pers en last but not least collega's uit het bruisende Gelderland-Midden en de sector ambulancezorg en alle andere aanwezigen, wat fijn en eervol dat jullie allen gekomen zijn om getuige te zijn van deze bijzondere gebeurtenis in mijn leven.

Graag wil ik allereerst even stilstaan bij de vorige sprekers en de uitgesproken mooie woorden:

Meneer de commissaris, beste Andries. Vanaf het eerste gesprek dat we begin november hadden, heb ik mij bijzonder welkom gevoeld bij jou en kabinetschef Eiko Smid in het huis van de provincie in Zwolle. Jullie betrokkenheid bij de verschillende stappen in de procedure was niet alleen waardevol, maar ook zeer warm. Het is mij duidelijk dat het soms voor een burgemeester bij zijn taakvervulling eenzaam kan zijn. De wetenschap dat je dan wel kunt terugvallen op jullie in Zwolle, geeft comfort.

.....

Herman Mulder, loco-burgemeester, de keten die je mij zojuist hebt omgehangen verbindt mij met jullie, de wethouders, in het college van B&W. Een college dat veel ervaring en wijsheid in zich heeft. In de gesprekken die ik de afgelopen weken heb gehad met jou, Martin, Michel en gemeentesecretaris Gertjan is mij dat volop gebleken. Ik zie er naar uit om samen met jullie en onze ambtelijke ondersteuning verder te werken aan de verschillende dossiers en opgaven die er zijn en nog gaan komen.

Henk van de Berg, vice voorzitter van de GR, maar ook voorzitter van de vertrouwenscommissie. Met jou en Saskia Morsink, onze griffier, heb ik tot het bekend worden van de voordracht de meeste contacten gehad, waarbij het gesprek op zaterdagavond 23 november mij altijd zal bijblijven. Henk belde en zei met zijn karakteristieke stem “Jan, ik heb slecht nieuws voor je....., we gaan je voordragen bij de gemeenteraad”. Nou ik hoef u niet uit te leggen dat je op zo’n moment ten volle ervaart hoe een lichaam kan reageren op slecht nieuws en mooi nieuws. Ik ben er nog niet achter Henk of dit jouw carnavaleske inslag was of dat het verrassende element gerekend moet worden tot je standaard repertoire.

Henk, leden van de gemeenteraad, de voorzitterskamer die ik zojuist heb mogen ontvangen, symboliseert het vertrouwen dat jullie in mij hebben uitgesproken. Dank daarvoor. Het is het begin van een weg die we samen gaan afleggen. Met voor mij vooral het scherpe besef dat het voor de gemeenteraad niet alleen gaat om zijn controlerende taak, maar meer nog om de kaderstellende rol. Dat is de grote uitdaging zoals die bedoeld is vanuit het dualisme en die weegt extra zwaar gelet op de grote maatschappelijke opgaven die zich aandienen. Als uw voorzitter wil ik daaraan zo goed mogelijk bijdragen.

.....

Onno van Veldhuizen, burgemeester van onze centrumgemeente Enschede en voorzitter van de Twentse burgemeesterskring. In mijn sollicitatie en in berichten na het bekend worden van mijn voordracht, heb ik uitdrukkelijk en vol overtuiging aangegeven dat Borne niet kan zonder de regio en dat we in de regio elkaar nodig hebben om toekomst te maken. Dat Borne er ook zo in zit is al jarenlang overduidelijk en Rob Welten, de vorige burgemeester, was daar een zichtbare vertolker van. Ik hoop op vergelijkbare wijze de komende jaren een dergelijke rol te vervullen, waarbij ik zeker mijn vinger zal opsteken als het gaat om invulling geven aan de groeiende samenwerking tussen de wereld van de zorg en de wereld van het lokale en regionale bestuur. In ons laatste app-contact dat we hadden naar aanleiding van een mooie bos bloemen die ik van je had ontvangen was je helder: “Ja Jan, voorlopig geen bloemen meer; en gauw aan het werk!”. Welnu Onno en collega-regiobestuurders: aan mij zal het niet liggen.

Wie ik ook expliciet wil bedanken is Gerard van den Hengel, de waarnemend burgemeester van wie afgelopen donderdag op mooie wijze afscheid is genomen. Gerard en ik hadden vanaf het moment van de voordracht meteen contact en hebben elkaar de afgelopen weken verschillende malen getroffen en gesproken. Naast de introductie en overdracht van de lopende dossiers in de burgemeester-portefeuille, heeft hij mij ook het eerlijke verhaal verteld op basis van zijn 9 maanden optrekken met de gemeente en gemeenschap Borne. Dankjewel Gerard. Afgelopen zondag waren we beiden aanwezig bij de druk bezochte oecumenische viering in de kerk van Zenderen waar op inspirerende wijze ook werd stilgestaan bij de wisseling van burgemeester. Voor Gerard en mij niet alleen een symbolische maar ook een mooie, zingevende gebeurtenis.

Bornenaren, dames en heren, voor u staat een burgemeester die in een vergevorderd stadium van zijn loopbaan in de vacature voor het burgemeesterschap van Borne een prachtige kans zag om de cirkel rond te maken. Een stap vanuit intrinsieke motivatie, die voor mij alles bij elkaar brengt. Mijn loopbaan, die ik midden jaren 90 verlegd heb naar de gezondheidszorg, komt door deze stap weer terug bij de oorspronkelijke passie; het lokaal & regionaal bestuur. En dat niet alleen, het is ook de beweging terug naar de streek van oorsprong, voor mijzelf, en ook voor mijn vrouw Jannette. Wij streven er naar om snel een woning te vinden in Borne zodat we samen kunnen verhuizen naar deze mooie woonomgeving.

De vele buiten Twente opgedane ervaring in Nijmegen, Amsterdam, Den Haag en Gelderland-Midden wil ik graag inzetten bij mijn functievervulling hier in Borne en Twente. Ik hoop dat u in de komende jaren in mij een burgemeester treft die weliswaar gelouerd is door veel ervaring maar mede daardoor ook bruist van veel energie. Ik zie uit naar de bezoeken aan de dorpen en mensen, de bedrijven, scholen, de verenigingen, de jubilarissen, de kerken en het carnaval binnen de gemeente. Ik wil er zijn bij de momenten van leed maar ook als er iets valt te vieren.

De voor mij inspirerende burgemeester Asje van Dijk van de gemeente Barneveld zei het treffend op het laatste VNG-congres: besturen is mensenwerk, niet altijd gemakkelijk maar wel waardevol; verder komen door verbinden en samenwerken. Ook burgemeester Martijn Dadema van Raalte, de best bestuurde gemeente van Nederland, zoals recent bekend werd, refereert hieraan. Door de enorm gegroeide individualisering kunnen we in Nederland zijn wie we willen en kunnen we in hoge mate eigen keuzes maken, maar tegelijk blijkt ook iedere keer weer opnieuw dat je wel gemeenschapszin nodig hebt. Mensen zijn immers òk sociale wezens en door iedere keer opnieuw de verbinding te zoeken zal gemeenschapszin groeien. Laat mensen deelnemen, gebruik de kennis in de gemeenschap en vertrouw mensen. Prachtig dat voor deze benaderingswijze en aanpak de gemeente Raalte zoveel waardering krijgt. En prachtig ook dat Borne al zeer veel van deze ingrediënten toepast. Noaberzin zit in de Bornse genen en is door "Mijn Borne 2030" en de vervolgen die daarop kwamen nog steeds volop levend. Ik voel mij zeer gemotiveerd om hieraan brandstof te blijven geven.

Dit dames en heren, raakt ook aan het grotere debat dat in Nederland en daarbuiten gaande is. Hoe voorkomen we dat we ons meer en meer op sleeptouw laten nemen door polarisatie, door social media die gedijen bij extremen en oude media die zich meer en meer laten leiden door wetmatigheden vanuit het entertainment?

Volgens onze denker des Vaderlands, Daan Roovers, is het de hoogste tijd dat we op zoek gaan naar de gematigde middenstem. Deze stem is nog steeds de grootste, maar houdt zich meestal stil. De denker des Vaderlands roept lokaal bestuurders op deze groep op te zoeken en ernaar te luisteren. En dat doe je volgens Roovers niet met nog meer digitale peilingen, want meestal zijn dat een soort referenda en die versimpelen vraagstukken tot een enkelvoudig ja of nee, en in feite geven we daarmee gehoor aan de roep van populistten.

Democratie is het gesprek voeren in de breedte, is luisteren en moed hebben om toe te geven EN zorgen dat het gesprek niet wordt overschreeuwd door extremen. Ik voel me hierdoor uitgedaagd en ga graag het gesprek aan over hoe we dit verder vorm kunnen geven, ook binnen Borne.

Intrigerend hierbij is ook dat velen denken dat de gematigde middengroepen niet alleen stil zijn, maar ook stil zitten in hun opvattingen en meningen. Maar dat is absoluut niet het geval. De afgelopen weken gaven daar mooie voorbeelden van. Zo is tot verbazing van velen een ruime meerderheid van Nederland inmiddels klaar met vuurwerk en zo is ook een ruime meerderheid ervan overtuigd dat sprake is van klimaatverandering en dat de mens daarvan de oorzaak is. Die gematigde middenstem is inhoudelijk dus wel degelijk in beweging en naar mijn mening roept die middenstem ons als bestuurders op om het algemeen belang te dienen. Het kabinet in Den Haag is inmiddels ingehaald door de burgers en worstelt nu met het vuurwerkstandpunt. En zo ga ik er vanuit dat de burgers van Borne verwachten dat hun lokaal bestuur werk maakt van maatregelen die nodig zijn in het kader van de klimaatverandering en verduurzaming en dat zij ontstemd zullen zijn als we onnodig dralen rond de mestvergisting op Elhorst/Vloedveld en plaatsing van windmolens langs de snelweg bij het knooppunt Buren.

Dames en heren, het burgermeesterschap is een prachtige functie maar ook een functie die het nodig heeft dat er steun is vanuit de persoonlijke omgeving.

Jannette, afgelopen zomer hield je mij de spiegel voor en heb je mij aangemoedigd om te solliciteren. Beiden voelen we grote verwantschap met Twente en jouw enthousiasme om te verhuizen leek afgelopen weken nog groter dan die van mij. Dus dames en heren dat gaat wel goed komen. Maar Jannette hou mij ook scherp. In jouw kompas heb ik zeer veel vertrouwen en ik zie er naar uit om samen invulling te geven aan onze landing in Borne.

Laura, Rutger en Celine. Jullie jongvolwassen kijk op de dingen houdt mij aangesloten op de wereld van de jeugd. Vanzelfsprekendheden voor mijn generatie zien jullie soms volstrekt anders en dat maakt dat ik regelmatig uitgedaagd wordt om zaken anders te bezien. Ga daar mee door. En oh ja, dank voor jullie interessante boeken die ik kreeg bij mijn verjaardag in december. Van Laura ontving ik, ongetwijfeld geïnspireerd door haar traineeship bij de Twentse Overheid, het boek “zo doo’w ‘t”, over leiderschap in Twente. En Rutger en Céline dachten een gewaarschuwd mens telt voor twee, dus gaven ze mij het boek “De verdwenen wethouder en de gevallen burgemeester”.

Moeder, 50 jaar geleden leek het er lang op dat ik na de lagere school door zou gaan op de landbouwschool in Delden. Maar toen meester Wegdam aangaf dat ik ook zeer geschikt was voor het Twickel-college in Hengelo gaven jullie daaraan de volle medewerking, waarschijnlijk wetend dat ik daarmee als oudste zoon wegen zou openmaken die niet zouden leiden tot overname van de boerderij. Dank moeder voor de ruimte die jullie mij gaven en ik weet zeker dat vader ook deze stap in mijn loopbaan met een volle glimlach zou hebben gezien. Moeder, veel mensen in jouw omgeving zeiden dat je wel erg trots zou zijn op mijn benoeming, maar jij gaf als antwoord dat je het inderdaad mooi vond, “ma hij blief wa geliek an de aander keender”. Mooi moeder die Twentse nuchterheid, hou die er in.

Mijn schoonouders, zussen, broer, zwagers, schoonzussen, neven en nichtjes, kortom beide families, vinden het vooral prachtig dat we in Twente komen wonen. Jannette en ik dachten in 2017 toen we verhuisden van Den Haag naar Zutphen, dat dat wel gezien zou worden als weer terug naar het oosten. Maar dat was te optimistisch gedacht. Echte oale grond is alleen maar IN Twente.

Bij het bekend worden van mijn voordracht schreef de pers dat ik uit een familie kom met meer politici en bestuurders. En het klopt dat Annie Schreijer en Harrie Scholten een nicht en neef van mij zijn. Maar wie niet genoemd werd is Rudi Buschers, ook een neef van mij. Rudi heb ik speciaal uitgenodigd omdat hij voor mij het voorbeeld is van het motto “besturen is mensenwerk”. Rudi, evenals ik afkomstig uit Bentelo, is 17 jaar lang actief geweest als gemeenteraadslid in de Hof van Twente, maar afgelopen november gestopt vanwege de ziekte ALS. Rudi en José, wat fijn dat jullie er zijn.

Rudi en ik zijn als jonge jongens regelmatig wezen logeren bij onze Heerom die pastoor was in Doetinchem. Bij zijn 50 jarig priesterschap heb ik namens de neven en nichten verteld dat logeren bij hem, voor ons als kinderen van het Twentse platteland, zoiets was als een kijkgaatje naar de buitenwereld. Nieuwsgierig als we waren, kregen we door deze logeerpartijtjes kans om te ruiken aan de stad.

Vergeet niet dames en heren dat 50 jaar geleden een generatie volwassen was, waarvan maar weinigen de kans hadden gekregen op vervolgonderwijs. Zo ook in mijn familie. Een opa was weliswaar kerkmeester geweest en een oom was wethouder in Ambt-Delden, maar dat was niet de verdienste van onderwijs. Eén oom was pastoor. Uit het grote gezin was hij de uitzondering die verder mocht leren en dat is gepaard gegaan met spaarzaamheid van de familie.

Pas de volgende generatie, mijn generatie, kreeg door Mammoetwet en studiefinanciering de kans om talenten te ontplooien. En dat heeft ook geleid tot veel functies in het openbaar bestuur. Verschillende neven en nichten zijn gemeenteraadslid geworden (en niet alleen van het CDA) of wethouder, maar ook lid van de Tweede Kamer, mijn vrouw van de Eerste Kamer, Annie Schreijer van het Europese Parlement en nu ik burgemeester.

Wat ik u schilder is 75 jaar sociale emancipatie. Een prachtige ontwikkeling die talentontplooiing onafhankelijk heeft gemaakt van rijkdom van een familie. Een ontwikkeling die vertelt dat als je wilt, er vele mogelijkheden zijn. Maar helaas heeft deze ontwikkeling zich niet doorgezet in positieve zin. De jongere generatie van deze tijd en dus ook mijn hier aanwezige petekinderen Lieke en Gijs, zijn beland in een tijd waarin ruimte voor talentontplooiing is omgeslagen in moeten beantwoorden aan hoge sociale druk op alle gebieden van het leven

tot en met het uiterlijk. Wij, de huidige volwassen generaties, hebben het laten gebeuren dat we nu leven in een weliswaar rijk land, maar met extreem grote onzekerheid voor jongeren waar het gaat om banen, wonen en persoonlijk welzijn.

Dames en heren, dat moeten we toch willen veranderen! En ik geloof dat we in Borne en Twente ingrediënten hebben die daaraan kunnen bijdragen. Met onze toerisme promotie maken we massief reclame voor onthaasten in Twente. Laten we die kwaliteit van leven ook doortrekken naar de domeinen werken, wonen en welzijn. Ik ga als burgemeester proberen daaraan bij te dragen.

Ik rond af. Bornenaren, hiervoor heb ik u deelgenoot gemaakt van gedachten die mij bezig houden en heb ik aansporingen verwoord die ik zie voor mijzelf en voor ons als Bornse gemeenschap in Twente.

Leden van de raad, ik voel mij zeer bevoorrecht dat ik uw burgemeester mag zijn. Jullie hebben gekozen voor een burgemeester met Twentse roots, met een hart voor de Bornse dorpengemeenschap en gevoel voor bedrijfsvoering. In mijn persoon krijgen jullie niet een ervaren wethouder of burgemeester, maar een zij-instromer met de nodige bagage. Heb daarom enige coulantie in mijn beginperiode en laten we er vooral samen iets moois van maken.

Dames en heren, ik dank u zeer en hiermee sluit ik deze bijzondere vergadering van de gemeenteraad van Borne.